

«MOTTAKERNAVN»
«ADRESSE»
«POSTNR» «POSTSTED»

Trondheim, 20.02.2017

Deres ref.:
[Deres ref.]

Vår ref. (bes oppgitt ved svar):
2017/1432

Saksbehandler:
Veronica Sahlén

Vedtak om skadefelling av jerv av eget tiltak - Nesseby og Sør-Varanger kommune

Med hjemmel i Lov 19. juni 2009 nr. 100 om forvaltning av naturens mangfold (naturmangfoldloven) § 18 første ledd b) og § 77, jf. forskrift 18. mars 2005 nr. 242 om forvaltning av rovvilt (rovviltforskriften) § 13, jf. §§ 1 og 3, iverksetter direktoratet av eget tiltak felling av en (1) jerv innenfor Nesseby og Sør-Varanger kommuner. Miljødirektoratet v/Statens naturoppsyn (SNO) er ansvarlig for gjennomføring av fellingsforsøket. Det ekstraordinære uttaket gjennomføres for å stanse en pågående skadesituasjon på tamrein. Vedtaket ble muntlig formidlet 4. februar 2017.

Bakgrunn

Statens naturoppsyn (SNO) meldte 1. februar 2017 om store akutte jerveskader i Diergi-Nyelv området øst i Finnmark, på sørsiden av Varangerfjorden, i reinbeitedistrikt 6. Det aktuelle området er innenfor A-område for jerv i Tana, Nesseby og Sør-Varanger kommuner. Per 1. februar 2017 hadde SNO vurdert 8 rein funnet siden 23. januar 2017 som antatt eller dokumentert drept av jerv. Tidligere har ytterligere en rein blitt gjenfunnet i området og vurdert som dokumentert drept av jerv 10. januar 2017.

Den 31. januar 2017 ble ytterligere 15 kadaver fra samme området levert til SNO, hvorav to ble gjenfunnet skadet og avlivet. Siden 1. januar er det gjenfunnet 29 kadaver av tamrein i det aktuelle området, hvorav 22 er påvist drept av jerv. Av disse er 21 voksen rein.

Reinbeitedistriktet har henvendt seg til Fylkesmannen i Finnmark om å levere en søknad om skadefellingstillatelse. Terrenget i det aktuelle området er så kupert og vanskelig at felling fra bakken vil være vanskelig å gjennomføre. Reinbeitedistriktet ber derfor om at SNO gjennomfører skadefelling fra helikopter.

Etter samråd med Fylkesmannen i Finnmark ble reinbeitedistriktet ombedt å oversende søknad om uttak av jerv direkte til Miljødirektoratet. Søknaden ble oversendt per epost 1. februar 2017. Reinbeitedistriktet viser i søknad om skadefelling til at de har en vårflokk på ca. 10 500 rein i området og ber om et uttak på tre (3) jerv.

Lovgrunnlaget

Lov 19. juni 2009 nr. 100 om forvaltning av naturens mangfold (naturmangfoldloven) og forskrift 18. mars 2005 nr. 242 om forvaltning av rovvilt (rovviltforskriften) danner den juridiske rammen for direktoratets beslutning i saken.

Formålet i naturmangfoldloven (§ 1) lyder:

«Lovens formål er at naturen med dens biologiske, landskapsmessige og geologiske mangfold og økologiske prosesser tas vare på ved bærekraftig bruk og vern, også slik at den gir grunnlag for menneskenes virksomhet, kultur, helse og trivsel, nå og i fremtiden, også som grunnlag for samisk kultur.»

Etter naturmangfoldloven § 5 er det et mål at artene og deres genetiske mangfold blir ivaretatt på lang sikt og at artene forekommer i levedyktige bestander i sine naturlige utbredelsesområder. Tiltak etter naturmangfoldloven skal likevel avveies mot andre viktige samfunnsinteresser, jf. § 14. En slik avveining skal ikke medføre at målet i § 5 fravikes, men at tiltaket vil kunne medføre at målet i § 5 nås på en annen måte eller i et annet tempo enn hvis naturmangfoldet hadde vært det eneste hensynet å ta, jf. prinsippet om en geografisk differensiert rovviltforvaltning. Naturmangfoldloven § 5 og prinsippet om geografisk differensiert forvaltning er konkretisert gjennom §§ 3 og 4 i rovviltforskriften og gjennom den regionale forvaltningsplanen for rovvilt i region 8.

Etter naturmangfoldloven § 7 skal prinsippene i lovens §§ 8 til 12 legges til grunn som retningslinjer ved utøving av offentlig myndighet. Naturmangfoldloven §§ 8 til 10 og § 12 er omtalt senere. Beslutningen gjelder uttak av jerv av eget tiltak og det er derfor ikke aktuelt å stille fordyrende vilkår. Naturmangfoldloven § 11 anses derfor ikke relevant å vurdere nærmere i denne saken.

Det vises til naturmangfoldloven § 18 første ledd b) og § 77, jf. rovviltforskriften § 13, jf. §§ 1 og 3, der det fremgår:

Naturmangfoldloven § 18 (annet uttak av vilt og lakse- og innlandsfisk etter vurdering av myndighetene):

«Kongen kan ved forskrift eller ved enkeltvedtak tillate uttak av vilt og lakse- innlandsfisk (...) b) for å avverge skade på avling, husdyr, tamrein, skog, fisk vann eller annen eiendom, (...)

Vedtak etter første ledd bokstav a til f kan bare treffes hvis uttaket ikke truer bestandens overlevelse og formålet ikke kan nås på annen tilfredsstillende måte.

Myndigheten etter loven kan av eget tiltak iverksette uttak med formål som nevnt i første ledd bokstav a til d og g, jf. annet ledd. Uttaket regnes ikke som enkeltvedtak, og kan om nødvendig skje på annens eiendom. Kongen kan gi nærmere forskrift om slikt uttak. (...)

Rovviltforskriften § 1 (Formål):

«Formålet med denne forskrift er å sikre en bærekraftig forvaltning av gaupe, jerv, bjørn, ulv og kongeørn. Innenfor en slik ramme skal forvaltningen også ivareta hensyn til næringsutøvelse og

andre samfunnsinteresser. Forvaltningen skal være differensiert slik at hensynet til ulike interesser vektlegges forskjellig i ulike områder og for de ulike rovviltarter.

Forskriften skal sikre en forvaltning som vektlegger forutsigbarhet og lokal medvirkning.»

Rovviltforskriften § 3 (Nasjonale bestandsmål og bestandsovervåking):

«I Norge skal det årlig være 65 ynglinger av gaupe, 39 ynglinger av jerv og 13 ynglinger av bjørn. (...)

Nasjonalt overvåkingsprogram for rovvilt skal gi data om status og utvikling i rovviltbestandene, herunder også beskrive det antall årlige ynglinger som er dokumentert i regionene. Metodikk, datagrunnlag og resultater skal være offentlig tilgjengelig.»

Rovviltforskriften § 13 (Miljødirektoratets myndighet til å fatte vedtak om felling og jakt):

«Miljødirektoratet kan fatte vedtak om skadefelling, kvote for betinget skadefelling, kvote for lisensfelling av gaupe, jerv, bjørn og ulv eller kvotejakt på gaupe av eget tiltak eller etter søknad. Direktoratet kan fatte slike vedtak også der bestanden ligger under det fastsatte bestandsmålet for en region eller for landet. Det er et vilkår at slik felling eller jakt ikke er skadelig for bestandens overlevelse. Dessuten er det et vilkår at det ikke finnes annen tilfredsstillende løsning ut fra prinsippet om en geografisk differensiert forvaltning, jf. forskriften § 1 og § 6.

Foreligger en vedtatt forvaltningsplan for vedkommende region, jf. forskriften § 6, kan direktoratet delegere myndighet for kvote på lisensfelling eller kvotejakt på gaupe etter første ledd annet punktum til rovviltneemnden eller fylkesmannen etter en konkret vurdering i det enkelte tilfelle (...)

All irregulær avgang av vedkommende rovviltart innenfor den aktuelle regionen belastes den kvote som er bestemt av Miljødirektoratet.

For vedtak etter denne paragraf kan Miljødirektoratet i særlige tilfeller bestemme at fellingsoppdrag skal gjennomføres i regi av offentlig myndighet. Tilsvarende kan direktoratet eller den direktoratet bemyndiger som alternativ til felling iverksette særskilte tiltak for å skremme eller avskrekke bestemte individer av rovvilt fra uønsket adferd.

Direktoratet eller den det bemyndiger kan, uten hensyn til de regler som ellers gjelder, av eget tiltak iverksette felling av vilt, når dette anses nødvendig for å ivareta offentlige interesser av betydning, herunder å forhindre skade på person, vesentlig skade på eiendom som ikke omfattes av viltloven § 12 og § 13, eller skade på naturlig fauna, flora eller økosystemer, jf. viltloven § 14a. (...)»

Politiske og forvaltningsmessige rammevilkår:

Det nasjonale bestandsmålet for jerv er etter behandlingen av St.meld. nr. 15 (2003-2004) fastsatt til 39 årlige ynglinger, jf. Innst. S. nr. 174 (2003-2004) og rovviltforskriften § 3. Det nasjonale bestandsmålet på jerv er videre fordelt på 5 av 8 forvaltningsregioner for rovvilt, jf. rovviltforskriften § 4. I region 8 (Troms og Finnmark) er det fastsatt et bestandsmål på 10 årlige ynglinger av jerv, hvorav 3 av disse skal skje i Finnmark.

Miljødirektoratet viser til Representantforslag 163 S (2010-2011), og Stortingets behandling av dette den 17. juni 2011 hvor det ble inngått et nytt enstemmig rovviltforlik. Av rovviltforliket i 2011 fremgår det innledningsvis at norsk rovviltforvaltning fremdeles skal skje innenfor rammen av bestemmelsene i naturmangfoldloven og Stortingets behandling av denne, Bernkonvensjonen og den todelte målsettingen etter rovviltforliket av 2004, og den videre oppfølging av dette.

Kunnskapsgrunnlaget

Om bestandssituasjonen og overvåking av jerv:

Offentlige avgjørelser som kan få følger for naturmangfoldet skal så langt det er rimelig bygge på vitenskapelig kunnskap om arters bestandssituasjon samt effekt av påvirkning, jf. naturmangfoldloven § 8. Miljødirektoratet vil vise til beskrivelsen av det Nasjonale overvåkningsprogrammet for rovvilt i kommentarene til rovviltforskriften § 3. Rovdata har ansvaret for formidling, drift og utvikling av Nasjonalt overvåkingsprogram for rovvilt, og Rovdata er den sentrale leverandøren av data om status og utvikling i rovviltbestandene til alle forvaltningsledd. Rapporteringsfristen for overvåking av jerv er 1. oktober hvert år.

NINA rapport 1291 gir den siste oppdaterte oversikten over antall verifiserte ynglinger av jerv i hver region, og for hele landet. Årene 2014-2016 er det verifisert henholdsvis 52, 65 og 50 ynglinger av jerv på landsbasis. Direktoratet konstaterer at antall ynglinger er høyere enn det nasjonale bestandsmålet på 39 årlige ynglinger av jerv. Av de 50 ynglingene i 2016 ble det gjennomført hiuttak i 7 tilfeller, slik at netto antall ynglinger før beitesesongen 2016 var 43 ynglinger.

I region 8 er det de tre siste årene registrert henholdsvis 12, 17 og 14 ynglinger av jerv. Av de 14 ynglingene (hvorav 6 i Finnmark) i 2016, ble det gjennomført uttak ved 1 lokalitet i Finnmark (Tana), slik at netto antall kjente ynglinger før beitesesongen 2016 var 13 (5 i Finnmark) ynglinger. Miljødirektoratet konstaterer at dette er høyere enn bestandsmålet på 10 årlige ynglinger av jerv for region 8.

Det foreligger betydelig kunnskap om den samlede belastningen jervebestanden utsettes for, jf. naturmangfoldloven § 10. Rovdata beskriver den genetiske situasjonen for jerv i Sør-Norge som utfordrende, grunnet liten utveksling av individer fra nordøst til områdene vest for Østerdalen. Utover enkelte påkjørsler og predasjon skjer avgangen av jerv i hovedsak gjennom lisensfelling og skadefelling, slik at miljøforvaltningen i stor grad har oversikt over den samlede belastningen.

Føre-var-prinsippet, jf. naturmangfoldloven § 9, kommer til bruk i situasjoner hvor en ikke har tilstrekkelig kunnskap tilgjengelig. Etter direktoratets syn er ikke dette tilfelle i denne saken.

Regional forvaltningsplan i region 8:

I forvaltningsplanen har rovviltnemnda lagt opp til en geografisk differensiert forvaltning av jerv. Det etableres to forvaltningssoner for jerv. I sone A skal jerv forvaltes slik at det nasjonale bestandsmålet for regionen nås og opprettholdes. I sone B prioriteres beitedyr framfor rovvilt, og nemnda ønsker å bruke tilgjengelige virkemidler for å begrense antall rovvilt i B området. Videre følger det av forvaltningsplanen og av rovviltforliket i 2011, at soneinndelingen må forvaltes tydelig. I prioriterte beiteområder skal uttak av dyr som gjør skade på beitedyr gjøres raskt, og i slike områder skal miljøforvaltningen i større grad enn i dag bidra til å effektivisere slikt uttak,

uavhengig av om bestandsmålet er nådd. I prioriterte rovviltområder skal saueproduksjon og andre produksjoner basert på utmarksbeite tilpasses gjennom forebyggende tiltak og omstilling, med utgangspunkt i forekomsten av rovvilt i beiteområdet.

Miljødirektoratet legger til grunn at den regionale rovviltnemnda for forvaltningsregion 8 med sin geografiske differensiering har ivarettatt de hensyn som er nedfelt i naturmangfoldloven § 12. Dette innebærer at avgrensingen av områder der ynglinger av jerv kan forekomme er foretatt ut fra en samlet vurdering, og forventes å gi de beste samfunnsmessige resultater. Miljødirektoratet legger i denne saken betydelig vekt på differensieringen som rovviltnemnda har gjort i sin forvaltningsplan, jf. naturmangfoldloven § 12.

Miljødirektoratets vurdering

Det er et vilkår i bestemmelsen i naturmangfoldloven at en eventuell felling bare kan vedtas hvis uttaket ikke truer bestandens overlevelse og formålet ikke kan nås på annen tilfredsstillende måte. Hvilke tiltak som regnes som tilfredsstillende skal vurderes ut fra prinsippet om geografisk differensiert forvaltning. Den aktuelle skadesituasjonen er innenfor A-området for jerv, hvor andre forebyggende tiltak skal tillegges høyere vekt enn felling.

Miljødirektoratet har vurdert andre tiltak som kan gi et tilfredsstillende resultat, men kan ikke se at andre tiltak er aktuelle i denne saken. Det aktuelle området er vinterbeiteområde for søkers reinbeitedistrikt. Skadene forårsaket av jerv er omfattende og innenfor et avgrenset område. Jervebestanden i region 8 og Finnmark har vært over vedtatt bestandsmål de siste årene, og lisensfelling innenfor det aktuelle området er tillatt etter rovviltnemndens vedtak av 8. november 2016. Ingen jerv har blitt felt på lisensfelling i det aktuelle området i inneværende lisensfellingsperiode. En jerv har blitt felt utenfor det aktuelle A-området for jerv, men nåværende skadesituasjon har oppstått etter at denne jerven ble felt.

På bakgrunn av en helhetsvurdering av situasjonen per i dag, vurderer Miljødirektoratet at det ikke foreligger noen annen tilfredsstillende løsning i det aktuelle området enn felling av jerv. Nåværende skadesituasjon og potensiale for fremtidig skade på tamrein er gitt betydelig vekt i vurderingen. Et slikt uttak vurderes ikke å være til skade for jervebestandens overlevelse, eller for å komme i konflikt med det nasjonale bestandsmålet for jerv, jf. Innst. S. nr. 174 (2003-2004) og rovviltforskriften §§ 3 og 4.

Vedtak

Ut fra vurderingene ovenfor, dialog med Fylkesmannen i Finnmark, og med hjemmel i Lov 19. juni 2009 nr. 100 om forvaltning av naturens mangfold (naturmangfoldloven) § 18 første ledd b) og § 77, jf. forskrift 18. mars 2005 nr. 242 om forvaltning av rovvilt (rovviltforskriften) § 13, jf. §§ 1 og 3, iverksetter direktoratet av eget tiltak felling av en (1) jerv innenfor nærmere avgrenset område i Finnmark fylke. Forsøk på felling skal primært rettes mot det aktuelle området med konsentrerte jerveskader på tamrein innenfor fellingsområdet. Vedtaket ble muntlig formidlet 4. februar 2017.

Følgende vilkår er knyttet til iverksettelse av felling:

1. Fellingsområde og antall:

Fellingsområde:

De deler av Nesseby og Sør-Varanger kommuner innenfor A-område for jerv som er sør for E6 og vest for en linje fra Aitoaivvit til sydligste spissen av Garsjøen og videre til Gandvik.

Det kan felles 1 dyr.

2. Miljødirektoratet v/ Statens naturoppsyn er ansvarlig for gjennomføring av fellingsforsøket. Fellingsforsøket gjennomføres i tråd med fastsatt instruks for det statlige fellingslaget ved uttak av vilt.

3. Vedtaket gjelder fra og med 5. februar 2017 til og med 13. februar 2017.

5. Miljødirektoratet kan til enhver tid trekke tilbake adgang til felling.

Et slikt uttak av eget tiltak er ikke et enkeltvedtak, og forvaltningslovens klageregler kommer ikke til anvendelse, jf. naturmangfoldloven § 18, tredje ledd.

Hilsen
Miljødirektoratet

Dette dokumentet er elektronisk godkjent

Susanne Hanssen
fung. seksjonsleder

Veronica Sahlén
seniorrådgiver

Tenk miljø - velg digital postkasse fra e-Boks eller Digipost på www.norge.no.